

Nazwa działania:	Rolnicze fundusze zlewniowe			
Kod:	N_20			
Typ aktualizacji:	Działanie nowe w POWM	Kategoria:	Stan wdrażania:	wdrażanie nie rozpoczęte
Lokalizacja (obszar, którego dotyczy działanie – zasięg geograficzny oraz lokalizacja miejsca, w którym ma być podjęte):				
Istota problemu:	<p>Rolnictwo jest największym źródłem biogenów trafiających do polskich wód śródlądowych i morskich. Bez poważnego zmniejszenia ładunków fosforu i azotu z rolnictwa niemożliwe będzie osiągnięcie celów środowiskowych w zakresie ochrony wód.</p> <p>Do podstawowych barier utrudniających skuteczną walkę z zanieczyszczeniami obszarowymi należą: brak regularnego finansowania, brak struktur zdolnych do wdrażania szczegółowych rozwiązań na poziomie lokalnym i brak motywacji ze strony rolników. Działanie ma na celu naszkicowanie ram prawnych, które przezwyciężą wszystkie trzy trudności.</p>			
Historia działania:	nie dotyczy			
Opis działania:	<p>Działanie będzie wymagało uregulowań ustawowych w formie nowej Ustawy o rolniczych samorządach zlewniowych, rolniczych funduszach zlewniowych i zlewniowych programach redukcji zanieczyszczeń rolniczych. Podstawowe założenia nowego rozwiązania instytucjonalno-finansowego są następujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Właściciele i użytkownicy gruntów rolnych w granicach zlewni poszczególnych rzecznych jcwp stanowią z mocy prawa Rolnicze Samorządy Zlewni z Walnym Zgromadzeniem, Komisją Rewizyjną i Zarządem jako organami statutowymi 2. Organy Samorządu Zlewni konstituują się w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie ustawy. 3. Prawo głosu na Walnym Zgromadzeniu mają wszyscy członkowie Rolniczego Samorządu Zlewni 4. Walne Zgromadzenie: <ol style="list-style-type: none"> a. Powołuje i odwołuje członków Zarządu b. Uchwala zlewniowy program redukcji zanieczyszczeń rolniczych oraz jego zmiany c. Udziela Zarządowi absolutorium d. Decyduje o wejściu i wyjściu Samorządu do Związku Rolniczych Samorządów Zlewni e. Udziela Zarządowi zgody na powierzenie prowadzenia części lub całości spraw Samorządu wchodzących w zakres zwykłego zarządu podmiotom zewnętrznym 5. Obradami Walnego Zgromadzenia kieruje przewodniczący, wybierany na czteroletnią kadencję 6. Walne Zgromadzenie wybiera spośród swoich członków Komisję Rewizyjną, której kadencja trwa cztery lata. Komisja Rewizyjna bada prawidłowość gospodarki finansowej Samorządu. W szczególności, Komisja Rewizyjna przedstawia swoje ustalenia z badania sprawozdania rocznego sprawozdania finansowego Walnemu Zgromadzeniu. 7. Członkowie Zarządu w liczbie 2-5 wybierani są spośród członków Walnego Zgromadzenia. W skład Zarządu wchodzi Przewodniczący Zarządu, Wiceprzewodniczący Zarządu i do 3 zwykłych członków Zarządu 8. Walne Zgromadzenie może powołać spośród osób o odpowiedniej wiedzy rolniczej, przyrodniczej i inżynierskiej Radę Programową, która będzie wspomagać Zarząd i Walne Zgromadzenie merytorycznymi radami. 9. Zarząd odpowiada za: <ol style="list-style-type: none"> a. zarządzanie rolniczym funduszem zlewniowym, w tym za roczne sprawozdania finansowe Samorządu b. opracowanie i przedstawienie Walnemu Zgromadzeniu projektu zlewniowego programu redukcji zanieczyszczeń rolniczych i jego zmian c. wdrażanie zlewniowego programu redukcji zanieczyszczeń rolniczych d. pozyskiwanie i wykorzystanie zewnętrznych środków na wdrażanie zlewniowego programu redukcji zanieczyszczeń rolniczych e. kontrolę przestrzegania przez członków Samorządu ustalonych w programie zasad gospodarowania, w tym powiadamianie o stwierdzonych niezgodnościach właścicieli i/lub użytkowników gruntów, na których doszło do nieprawidłowości, a także Walnego Zgromadzenia i właściwego oddziału Agencji Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa. 10. W celu usprawnienia funkcjonowania i racjonalizacji kosztów zarządzania Rolnicze Samorządy Zlewniowe mogą tworzyć Związki Rolniczych Samorządów Zlewniowych, posiadające wspólny Zarząd. Zarządy poszczególnych Samorządów wchodzących w skład Związku ulegają rozwiązaniu, a Zarząd Związku wybierają Połączone Walne Zgromadzenia Samorządów. Przystąpienie Samorządu do wcześniej utworzonego Związku skutkuje rozwiązaniem Zarządu przystępującego Samorządu, ale nie skutkuje zmianami w Zarządzie Związku do czasu zwołania Połączonego Walnego Zgromadzenia Samorządów. Związek Samorządów może opracować i/lub realizować jeden lub więcej programów redukcji zanieczyszczeń rolniczych, przy czym każdy z tych programów może obejmować jedną lub więcej zlewni. Rolnicze Fundusze Zlewniowe Samorządów wchodzących w skład Związku ulegają połączeniu w jeden związkowy Rolniczy Fundusz Zlewniowy, jednak z zachowaniem gwarancji. 11. W celu usprawnienia funkcjonowania i racjonalizacji kosztów zarządzania Rolnicze Samorządy Zlewniowe mogą powierzać wykonywanie zwykłego zarządu podmiotom zewnętrznym, mogącym obsługiwać dowolną liczbę Rolniczych Samorządów Zlewniowych. 12. Samorządy zlewni jcwp, w których w wyniku ostatnich przed powołaniem Samorządów badań w ramach PMŚ lub badań w ramach PMŚ przeprowadzonych po powołaniu Samorządów, stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń biogenów w rzekach lub jeziorach bądź przekroczenia dopuszczalnych wartości chlorofilu a, widzialności i natlenienia w jeziorach, obowiązane są w ciągu 5 lat opracować Zlewniowy Plan Redukcji Zanieczyszczeń z Rolnictwa. 			

	<p>13. Informację o obowiązku przystąpienia Samorządu do sporządzenia planu przekazuje niezwłocznie Zarządowi Samorządu Zlewniowego właściwy Regionalny Dyrektor Gospodarki Wodnej. Jednocześnie, Regionalny Dyrektor Gospodarki wodnej przekazuje właściwym gminom informację o konieczności naliczania, pobierania i przekazywania na właściwy Rolniczy Fundusz Zlewniowy opłat za usługi wodne.</p> <p>14. Samorzady, o których mowa w punkcie 12, tworzą Rolnicze Fundusze Zlewniowe, na które płatnicy podatku rolnego wpłacają, poprzez właściwe terytorialnie urzędy gmin, roczne opłaty za usługi wodne w wysokości 30% podatku rolnego.</p> <p>15. Roczne wydatki na zarządzanie Funduszem, w tym ewentualne wynagrodzenia Zarządu i pracowników, wynajem i utrzymanie lokali oraz wynagrodzenia podmiotów zewnętrznych, którym powierzono część lub całość zarządu zwykłego, nie mogą przekroczyć równowartości 10% rocznych wpływów z opłat za usługi wodne.</p> <p>16. Fundusze przeznaczają od 2 % do 10% środków z opłat za usługi wodne na badania fizykochemiczne ukierunkowane w szczególności na identyfikację znaczących rolniczych źródeł biogenów, na monitoring skuteczności podejmowanych działań ochronnych, w tym badanie stężeń biogenów w wodach gruntowych, wodach drenarskich i rowach, oraz na monitoring stężeń i ładunków zanieczyszczeń pochodzących ze zlewni innych jcwp</p> <p>17. Wszystkie pozostałe środki Fundusze przeznaczają na opracowanie zlewniowych programów zanieczyszczeń rolniczych oraz realizację ujętych w zlewniowych programach działań, w tym działań inwestycyjnych, organizacyjnych i edukacyjnych, służących bezpośrednio redukcji zanieczyszczeń rolniczych.</p> <p>18. Fundusze nie wspierają inwestycji mających na celu spełnienie przez gospodarstwa rolne wymagań w zakresie warunków przechowywania nawozów naturalnych</p> <p>19. Fundusze pobierają pełne opłaty za usługi wodne nie krócej niż do czasu stwierdzenia w ramach PMŚ braku przekroczeń dopuszczalnych stężeń biogenów w jcwp.</p> <p>20. Po spełnieniu warunków, o których mowa w punkcie 19, opłaty mogą być zmniejszone do poziomu zapewniającego właściwą eksploatację i utrzymanie wdrożonych środków redukcji zanieczyszczeń z rolnictwa oraz odpowiedni monitoring chemizmu z terenów rolniczych.</p> <p>21. Fundusze mogą pozyskiwać środki ze źródeł zewnętrznych, w tym z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW. NFOŚiGW uruchomi wieloletni strategiczny program finansowania realizacji zlewniowych programów redukcji zanieczyszczeń rolniczych</p> <p>22. W przypadku stwierdzenia w gospodarstwie rolnym niezgodności z zasadami określonymi w zlewniowym programie redukcji zanieczyszczeń rolniczych Zarząd ustala, zgodnie z wytycznymi zawartymi w programie, wysokość kary administracyjnej i powiadamia o niezgodności ARiMR. ARiMR potrąca kwotę kary administracyjnej z płatności na rzecz gospodarstwa rolnego i przekazuje równowartość tej kwoty na właściwy Fundusz Zlewniowy.</p> <p>23. Majątek nabyty ze środków Funduszu Zlewniowego danego Samorządu lub Związku Samorządów jest majątkiem tego Samorządu lub Związku Samorządów. W przypadku przystąpienia Samorządu do Związku Samorządów cały majątek Samorządu przechodzi na własność Związku Samorządów. W przypadku wystąpienia Samorządu ze Związku Samorządów cały majątek trwały pierwotnie wniesiony przez Samorząd, a także nieruchomości, budynki, budowle i stacjonarne urządzenia nabyte ze środków Funduszu Związku i znajdujące się w granicach zlewni występującego Samorządu przechodzą na własność tego Samorządu.</p> <p>Aby usprawnić start rolniczych samorządów zlewniowych, z których wiele będzie musiało niezwłocznie rozpocząć działalność od sporządzenia zlewniowego programu redukcji zanieczyszczeń rolniczych, zakłada się wsparcie finansowe ze strony państwa, obejmujące pokrycie kosztów administracyjnych pierwszego roku funkcjonowania samorządów oraz kosztów opracowania programów zlewniowych.</p> <p>Powyższe zapisy mają jedynie charakter wstępny i w żaden sposób nie przesądzają ostatecznego kształtu rozwiązań ustawowych. W szczególności warto rozważenia wydaje się być odrębne ustalenie granic samorządów zlewniowych tak, by uniknąć powstawania samorządów, które ze względu na małą powierzchnię zlewni, będą zbyt słabe finansowo, by mogły we właściwy sposób funkcjonować samodzielnie. Warto także rozważyć połączenie idei rolniczych samorządów zlewniowych z pomysłem tworzenia lokalnych partnerstw wodnych, które mają się zajmować racjonalizacją gospodarki wodnej w kontekście niedoborów wody na potrzeby rolnictwa.</p>											
Spodziewane efekty:	<p>Powołanie rolniczych samorządów zlewniowych i funduszy zlewniowych jest niezbędne dla rozpoczęcia realizacji działania N_21, które spowoduje zmniejszenie trafiających do Bałtyku ilości azotu i fosforu ze źródeł rolniczych odpowiednio o 40 000 ton N/rok i 2 900 ton P/rok.</p> <p>Działanie stworzy ramy instytucjonalne i mechanizm finansowy niezbędne do tego, by zmierzyć się ze skalą wyzwań związanych z zanieczyszczeniami rolniczymi. Rolnicze zanieczyszczenia obszarowe są zdecydowanie największym nierozwiązanym problemem w ochronie wód zarówno w Polsce, jak i w całej Europie. Wyzwanie to pod względem skali i złożoności może być porównywalna jedynie z tym, przed którym stała Polska, gdy pod koniec lat 80'tych zdecydowano się uregulować krajową gospodarkę ściekami komunalnymi. Ogromny postęp, jaki nastąpił w tej dziedzinie w ostatnich 30 latach, byłby absolutnie niemożliwy, gdyby nie stworzono mechanizmów prawnych wymuszających określone zachowania, mechanizmów finansowych, zapewniających stały dopływ znacznych środków, a tym samym – rynku na profesjonalne usługi planowania, projektowania, wykonawstwa i eksploatacji infrastruktury gospodarki ściekowej. Działanie stanowi milowy krok na drodze do stworzenia takiego żywotnego rynku w dziedzinie redukcji zanieczyszczeń rolniczych.</p>											
Elementy GES:	D5	D1	D4	D3								
Redukcja presji:	poten- cjalna	poten- cjalna	poten- cjalna	poten- cjalna								
Rodzaj działania:	prawne, organizacyjne							Typ działania (KTM):		2		
Podmioty odpowiedzialne:	minister właściwy ds. gospodarki wodnej w porozumieniu z ministrem właściwym ds. rolnictwa, przy udziale Wód Polskich, ARiMR, NFOŚiGW - projekt ustawy Rząd, Sejm, Senat, Prezydent - proces legislacyjny rolnicze samorzady zlewniowe, Wody Polskie, gminy, ARiMR, NFOŚiGW - wykonanie ustawy											

Podstawa prawna:		art. 118 - 124 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.											
		art. 146 i art. 240 punkt 13) ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne											
Poziom koordynacji:		krajowy											
Miejsce wdrażania:	zlewnie rzecznych jcwp, w których przekroczone są stężenia substancji biogennych w ciekach lub jeziorach lub przekroczone są dopuszczalne wartości widzialności, natlenienia i stężeń chlorofilu w jeziorach.	Zasięg oddziaływania:	Otwarte			Przybrzeżne			Przejściowe				
			27 Basen Gotlandzki	33 Zatoka Gdańska	36 Basen Bornholmski	CW20001WB1 Półwysep Hel	CW20001WB2 Basen Gotlandzki	CW60001WB3 Basen Bornholmski	CW60001WB4 Zatoka Pomorska	TW20001WB1 Zalew Wiśłany	TW20002WB4 Zalew Pucki	TW20003WB5 Zatoka Pucka Zewn.	TW20004WB6 Zatoka Gdańska Wewn.
Termin rozpoczęcia:	2022 (rozpoczęcie prac nad założeniami do projektu ustawy)		Termin zakończenia:			2026 (przyjęcie założeń do projektu ustawy)							
Termin osiągnięcia celu po wdrożeniu działania:			Cel polegający na opracowaniu założeń do projektu ustawy - 2026.										
Monitoring realizacji:	minister właściwy ds. gospodarki wodnej												
Monitoring efektów:	minister właściwy ds. gospodarki wodnej												
Koszty początkowe [tys. zł]:	0		Źródło:	działanie ograniczone do rządowej procedury legislacyjnej									
Koszty operacyjne [tys. zł/r]:	0		Źródło:	działanie ograniczone do rządowej procedury legislacyjnej									
Potencjalne źródła finansowania:		Nie dotyczy											
WYNIKI ANALIZ WSKAZANYCH W ART. 13.3 PAR 2 MSFD, W TYM ANALIZ KOSZTÓW I KORZYŚCI:													
<p>KORZYŚCI</p> <p>Działanie ma charakter opracowania studialnego, co oznacza, że dopiero po jego wdrożeniu będzie znany efekt i będzie oceniona zasadność podejmowania dalszych kroków. W związku z powyższym analizy kosztów i korzyści nie przeprowadzono, na tym etapie rekomenduje się jedynie wdrożenie działania o charakterze studialnym.</p> <p>KOSZTY</p> <p>Szacunkowe koszty wdrożenia działania wynoszą: 0 zł.</p> <p>Zgodnie z założoną metodyką, odnosząc tę wartość do przyjętej 5-cio stopniowej skali oceny, gdzie 1 oznacza bardzo wysoki, a 5 bardzo niski koszt wdrożenia, działanie otrzymało wynikową ocenę 1.</p> <p>EFEKTYWNOŚĆ KOSZTOWA</p> <p>Z uwagi na brak możliwości oszacowania efektów działania, nie dokonano oceny efektywności kosztowej.</p>													